

Ministr kultury Martin Baxa: Digitalizace je jedinečnou možností, jak uchovat cenné kulturní dědictví

18.4.2023 - Jana Zechmeisterová | Ministerstvo kultury ČR

Formou podpory je pořízení hardwaru, přístrojového vybavení k digitalizaci, softwaru a dodavatelských služeb pro tvorbu digitalizovaného obsahu. Žadateli mohou být vlastníci a správci sbírek zapsaných v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy, Národní památkový ústav a ostatní vlastníci nebo správci národních kulturních památek a specializovaná pracoviště zřízená při Diecézních konzervátorských centrech Římskokatolické církve a pracoviště zaměřená na ochranu kulturního dědictví při římskokatolických řádech a kongregacích.

„Národní plán obnovy úspěšně běží, a důkazem toho je i to, že o vypisované výzvy je zájem a daří se nám jejich realizace. Dnes jsme představili další projekty týkající se výzvy na digitalizaci kulturního dědictví. Digitalizace je jedinečnou možností, jak uchovat cenné archiválie, knihy a další předměty vysoké umělecké i historické hodnoty. A tím zachovat historickou paměť a kulturní dědictví této země,“ říká ministr kultury Martin Baxa a dodává: „Zároveň je ideálním způsobem, jak tyto hodnoty citlivě a bezpečně prezentovat a případně nově využít například při studiu, výzkumu nebo v audiovizuální tvorbě.“

Ze 41 podaných žádostí bylo z Národního plánu obnovy **podpořeno 30 projektů**, v celkové výši **73,5 milionů Kč**. Na tiskové konferenci k aktuálnímu stavu výzev představili své projekty zástupci vybraných subjektů, které obdržely dotaci.

Projekt Vědecké knihovny v Olomouci „Modernizace digitalizačního vybavení úseku historických fondů VKOL“

Cílem projektu podpořeného z NPO je digitalizace historického fondu Vědecké knihovny v Olomouci, která je druhou nejstarší a třetí největší knihovnou svého druhu v České republice. Jde o zcela mimořádný soubor mapující historii knižní kultury na Moravě. Fondy obsahují přibližně 1 500 rukopisů, 2 000 inkunábulí a okolo 65 000 svazků starých tisků. Konkrétně jde o středověké rukopisy, sbírku barokních kreseb, knihovnu pánů z Wrbná nebo dantovskou sbírku O. F. Bablera, která obsahuje novodobé dokumenty. Digitalizace v knihovně probíhá od roku 2007, zpracováno je zhruba 18 % historického fondu, nicméně digitalizační vybavení je již zastaralé. Nejen že pořizované záznamy mají nižší kvalitu, existuje také větší riziko poškození scanovaných originálů. Nákup nových scannerů zajistí kvalitní a šetrnou práci se sbírkovými předměty cenné umělecké a historické hodnoty.

„Historické fondy Vědecké knihovny v Olomouci patří k nejvýznamnějším v kontextu celé střední Evropy a tomu odpovídá zájem badatelů. Jsem proto ráda, že jim budeme moci i nadále garantovat služby na odpovídající úrovni, ať už jde o samoobslužné skenování, rychlé pořízení digitálních kopií z historického fondu nebo elektronický katalog se záznamy doplněnými o snímky klíčových stran. Bez podpory z Národního plánu obnovy by to bylo čím dál složitější,“ říká ředitelka knihovny Iveta Tulpíková.

Projekt Musea Kampa - Nadace Jana a Medy Mládkových „Digitalizace prací na papíře ze sbírky Jana a Medy Mládkových“

Museum Kampa připravuje digitalizaci souboru uměleckých děl z osobní sbírky Medy Mládkové. Jeho podstatnou část tvoří grafiky a drobné práce na papíře, včetně např. novoročenek. Soubor byl katalogizován v roce 2006 a digitalizace nyní umožní jeho širší zpřístupnění i další studijní využití.

„Zatímco hlavní části sbírky manželů Mládkových, zejména soubory Františka Kupky a Jiřího Koláře, které paní Meda před dvaceti lety věnovala Praze, jsou poměrně dobře zdokumentované a profesionálně nafocené, soubor prací na papíře je z velké části nafocen jen pro vnitřní potřeby muzea. Naším záměrem je postupně scanovat tato díla, zejména nejrozličnější příležitostné tisky a kresby, které nejsou rámované ani paspartové, a u kterých bývají zajímavé i zadní strany s osobními věnováními. Chceme tato díla nejen zpřístupnit online, ale zároveň získat kvalitní podklady, které bude možné v budoucnu využít pro studijní účely, případně i jako tiskové podklady. Do budoucna počítáme s využitím scanneru i pro digitalizaci fotografií a materiálů archivní povahy,“ vysvětluje Jan Skřivánek, šéfkurátor Musea Kampa.

Projekt Galerie výtvarného umění v Ostravě „Digitalizace kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“

Instituce má bohaté zkušenosti s procesem digitalizace, vybudovala digitalizační pracoviště i pracovní tým, který se jí věnuje. Před 5 lety byl zakoupen velkoplošný scanner a spuštěn systematický proces obrazové digitalizace. Ve sbírce jsou zastoupena vzácná díla od pozdního středověku do současnosti s evropským přesahem. Dále bude digitalizován soubor předmětů básníka, grafika a malíře Eduarda Ověčáčka, soubor předmětů grafika, malíře a ilustrátora Ferdiše Duši a soubor předmětů důležitých osobností spjatých s regionem. Zároveň budou digitalizovány i související zdroje: literatura, archiv a další.

„Díky podpoře z výzvy NPO galerie na tyto základy navazuje s cílem zdigitalizovat sbírku kresby, grafiky a Exlibris, které sice tvoří dominantní část sbírkových fondů, ale v oblasti digitalizace byla zatím opomíjena,“ říká ředitel galerie Jiří Jůza.

Projekt Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě „Muzejní centrum digitalizace audiovizuálních záznamů“

Muzejní centrum digitalizace audiovizuálních záznamů má být nejen pracovištěm pro digitalizaci a archivaci analogových audiovizuálních muzejních sbírek, ale také pro vzdělávání muzejních pracovníků v těchto oblastech. Snahou muzea je nyní stávající pracoviště revitalizovat, což umožní nové formy digitalizace. Jejím předmětem budou analogové audiovizuální záznamy uložené na historických nosičích (pásky filmové 8-16 mm, výjimečně 35 mm a magnetické - perforované magnetické stopy 16 mm, videokazety S-VHS, VHS, magnetofonové kazety a pásky). V České republice se momentálně nenachází jiné digitalizační pracoviště určené muzeím, které by bylo schopné převést tyto analogové filmové záznamy. Jasným záměrem je zachování dobového audiovizuálního svědectví a doplnění databází.

„Cílem našeho projektu je propojovat to, co bylo, s tím, co je, pro to, co bude. A digitalizace přirozenou moderní cestou, jak toho dosáhnout,“ představuje hlavní myšlenku projektu ředitel muzea Miroslav Vaškovský.

Ministerstvo kultury je v rámci Národního plánu obnovy vlastníkem komponenty Rozvoj kulturního a kreativního sektoru. V této komponentě je 5 iniciativ, v jejichž rámci jsou postupně vypisovány jednotlivé výzvy. Na jejich základě lze požádat o dotaci na konkrétní projekt. V současné době je vypsáno 11 výzev: 7 z nich je již vyhodnoceno a uzavřeno, 1 výzva je v procesu hodnocení a 3 výzvy jsou otevřené. Pro letošní rok se připravuje vypsání dalších 4 nových výzev a 2 výzvy, které jsou opakovaně vyhlášovány v každém kalendářním či školním roce.

Více informací:

<https://www.mkcr.cz/narodni-plan-obnovy-cs-2907>

<https://www.planobnovy.cz/>

<https://www.mkcr.cz/novinky-a-media-cs-4/5199cs-ministr-kultury-martin-baxa-digitalizace-je-jedinec-nou-moznosti-jak-uchovat-cenne-kulturni-dedictvi>